

ÆNDRINGER FORETAGET I "FREDERICIA FOR VERDENSMÅLENE"

I følgende er lavet en oplistning af de væsentlige ændringer, der er foretaget i *Fredericia for Verdensmålene* siden alle fagudvalg i Fredericia Kommune fik et udkast præsenteret i perioden fra den 16. september til den 30. september 2019 i forhold til den version, der nu fremsendes med henblik på vedtagelse i Byrådet den 2. december 2019.

Der er ikke medtaget mindre sproglige eller grammatiske ændringer. Ændringer er foretaget ud fra udvalgenes kommentarer på udvalgsmøderne samt indkomne svar fra den offentlige høring samt bemærkninger fra ledelse og medarbejdere i Fredericia Kommune.

Sidetotal	Version: Udkast til <i>Fredericia for Verdensmålene</i> september 2019	Sidetotal	Version: <i>Fredericia for Verdensmålene</i> november 2019
s.3	Før Forordet manglede	s.3	Nu Forord er med
s.4	Introduktion: Sammen om en attraktiv og bæredygtig kommune Før	s.5	Sammen om en attraktiv og bæredygtig kommune Nu Tilføjet efter 2. afsnit: Vi ved, at det bliver svært. Nogle udfordringer kalder på løsninger, som vi ikke har endnu - og der findes eksempler på løsninger i ét område, som giver udfordringer i et andet. Derfor skal vi være lyttende og inddragende i arbejdet med at skabe bæredygtig vækst og velfærd. Det er kun ved at stå sammen, at det kan lykkes for os. Og Fredericia Kommune er en kommune med handlekraftige borgere, foreninger og virksomheder, der alle er medspillere.
s. 4	Før Fredericia for Verdensmålene udgør kommunens strategi for bæredygtig udvikling i henhold til Planlovens §33 gældende for perioden 2020 til 2023. I 21018 blev Fredericia Kommune optaget som medlem af WHO Healthy City Network. Som medlem af netværket og	s.4	Nu Fredericia for Verdensmålene udgør kommunens strategi for bæredygtig udvikling i henhold til Planlovens §33 gældende for perioden 2020 til og med 2023 og afløser dermed Bæredygtighedsstrategi 2016-2019. Derudover er Fredericia for Verdensmålene en del af arbejdet som Fredericia Sund By. Som medlem af netværket WHO Healthy City Network (Fredericia Sund By)

	<p>som Fredericia Sund By er kommunen ligeledes forpligtet til at arbejde med FN's 17 verdensmål, da de danner den strategiske ramme for netværkets udvikling af sunde byer. Fredericia for Verdensmålene indgår dermed som en integreret del af arbejdet som Fredericia Sund By.</p>		<p>er Fredericia Kommune forpligtet til at arbejde med FN's 17 verdensmål, som danner den strategiske ramme for netværkets udvikling af sunde byer på tværs af Europa.</p> <p>Fredericia Kommune tager klimaudfordringerne alvorligt og har valgt at træde ind i DK2020-samarbejdet sammen med ligesindede ambitiøse kommuner.</p>
s.4	<p>Før (Kort intro til de efterfølgende temaer/læsevejledning – uddybes i den endelige version).</p> <p>Fredericia for Verdensmålene består af 7 temaer for bæredygtig udvikling samt en fortælling om vandets betydning for Fredericia ud fra et bæredygtighedsperspektiv. Temaerne er handlingsanvisende og vil i de kommende år blive fulgt op med konkrete indsatser. De 7 temaer er tæt forbundne, og de skal derfor ses i en sammenhæng og ikke som adskilte indsatsområder. Der vil i implementeringen af Fredericia for Verdensmålene være et særligt fokus på sammenhængen mellem temaerne.</p> <p>[Illustration med cirkel, der viser interessenterne, temaerne og verdensmålene – er vedlagt som separat bilag]</p>	s. 5	<p>Nu</p> <p>Udviklingen af Fredericia for Verdensmålene</p> <p>Processen med at udarbejde Fredericia for Verdensmålene har involveret borgere, foreninger, virksomheder, politikere og medarbejdere i kommunen. Involveringen er blandt andet sket gennem en folkehøring, workshops samt byrådstemamøde og udvalgmøder.</p> <p>Fredericia for Verdensmålene består af 7 temaer om bæredygtig udvikling:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Læring, handlekraft og fællesskaber 2. Lige muligheder for et sundt og godt liv 3. Bæredygtig by og lokalsamfund 4. Livet i naturen 5. Bæredygtig vækst og erhvervsudvikling 6. Bæredygtig forsyning og ansvarligt forbrug 7. Kommunen som bæredygtig koncern <p>Temaerne er blevet til med udgangspunkt i det Fredericia, vi kender, og med inspiration fra FN's 17 Verdensmål og ikke mindst de input og idéer, som er indsamlet undervejs i processen. Gennem de forskellige input og idéer har der også vist sig en fortælling om vandets betydning</p>

			<p>for Fredericia. Den fortælling har vi valgt at tage i Fredericia for Verdensmålene.</p> <p>Temaerne vil i de kommende år blive fulgt op med konkrete indsatser. Mange steder er vi allerede i gang: der er politikker, strategier og handleplaner, hvor vi arbejder med indsatser under de forskellige temaer. Alle de aktuelle politikker, strategier og handleplaner pr. 2019 fremgår under hvert tema. De vil løbende blive revideret og, fornyet og nye kommer til i løbet af denne strategis levetid. Under hvert tema henvises der også til, hvilke verdensmål og delmål temaet er med til at opfylde.</p> <p>Samtidig er de 7 temaer tæt forbundne, og de skal derfor ses i en sammenhæng og ikke som adskilte indsatsområder. Der vil i arbejdet med Fredericia for Verdensmålene være et særligt fokus på sammenhængen mellem temaerne. Dette skal blandt andet sikres gennem tæt involvering af og formidling til borgere, foreninger, virksomheder, politikere og medarbejdere i kommunen samt alle øvrige samarbejdspartnere på tværs af sektorer. Så når vi under hvert tema skriver <i>Det vil vi gøre</i>, så er det os alle sammen i fællesskab – kommunen som hele.</p> <p>Som nævnt ovenfor har vi i forbindelse med udarbejdelsen af Fredericia for Verdensmålene fået en lang række spændende input og konkrete ideer til den bæredygtige udvikling. Alle bidrag samles i et katalog til inspiration i arbejdet med Fredericia for Verdensmålene.</p>
s. 5	<p>Læring, handlekraft og fællesskaber</p> <p>Før</p> <p>Verdensmålene skal omsættes til hverdagsmål. Vi ved, at børnene er fremtiden. Derfor vil vi være kommunen, hvor børn og unge aktivt og sammen med</p>	s.6	<p>Læring, handlekraft og fællesskaber</p> <p>Nu</p> <p>Børnene er fremtiden. Med afsæt i børnenes verdensmål skal børn sammen med de voksne opleve, at de kan være med til at gøre en forskel lokalt.</p>

	<p>Øvrige borgere tager del i at præge udviklingen. Vi er allerede i gang med Børnenes Verdensmål, der er udviklet lokalt i Fredericia.</p>		
s. 5	<p>Læring, handlekraft og fællesskaber</p> <p>Før</p> <p>Vi har alle brug for løbende at få ny indsigt, som kan motivere og hjælpe os til at opretholde et godt helbred, handle bæredygtigt med respekt for miljøet og for en ansvarlig produktion.</p>	s.6	<p>Læring, handlekraft og fællesskaber</p> <p>Nu</p> <p>Vi har alle brug for løbende at få ny indsigt, som kan motivere og hjælpe os til at opretholde et godt helbred og til at handle bæredygtigt i dagligdagen med respekt for miljøet, klimaet og hinanden.</p>
s. 5	<p>Læring, handlekraft og fællesskaber</p> <p>Før</p>	s.6	<p>Læring, handlekraft og fællesskaber</p> <p>Nu</p> <p>Tilføjet: Vi vil fortsat arbejde for at løfte Børnenes Verdensmål.</p>
s.5	<p>Læring, handlekraft og fællesskaber</p> <p>Før</p> <p>Vi vil gennem samarbejde med Business Fredericia skabe inspirerende fora med erhvervslivet for at tilskynde til en mere bæredygtig drift og vækst. Vi vil eksempelvis arbejde med cirkulær økonomi, ansvarlig produktion, fremme af lokal biodiversitet i ejendomsdriften, rummelige arbejdspladser med videre.</p>	s.6	<p>Læring, handlekraft og fællesskaber</p> <p>Nu</p> <p>Vi vil i samarbejde med Business Fredericia skabe inspirerende fora med erhvervslivet for at tilskynde til en mere bæredygtig drift og vækst med udgangspunkt i FN's 17 Verdensmål.</p>
s.6	<p>Læring, handlekraft og fællesskaber</p> <p>Før</p>	s.7	<p>Læring, handlekraft og fællesskaber</p> <p>Nu</p> <p>Tilføjet: Beskæftigelsesplan 2020</p>
s.7	<p>Lige muligheder for et godt og sundt liv</p> <p>Før</p> <p>Alle borgere skal opleve sammenhæng og følelsen af at kunne håndtere sit liv i forskellige livssituationer. Børn, unge, voksne og ældre skal trives og</p>	s.8	<p>Lige muligheder for et godt og sundt liv</p> <p>Nu</p> <p>Kommunen vil skabe forudsætningen for, at alle borgere skal opleve at kunne håndtere sit liv i forskellige livssituationer. Børn, unge, voksne og ældre skal trives og have mulighed for at være en del af fællesskabets Fredericia.</p>

	være en del af fællesskabets Fredericia.		
s.7	Lige muligheder for et godt og sundt liv Før Vore ældre borgere skal være aktive og livsglade, og de skal have mulighed for at leve længst muligt i eget liv.	s.8	Lige muligheder for et godt og sundt liv Nu Vore ældre borgere skal have muligheden for at leve et aktivt liv, og tilbydes aktiviteter, der skaber livsglæde.
s.7	Lige muligheder for et godt og sundt liv Før Vi vil skabe og fremme sundhed og trivsel lige der, hvor folk lever deres liv.	s.8	Lige muligheder for et godt og sundt liv Nu Vi vil fremme tryghed, sundhed og trivsel.
s.7	Lige muligheder for et godt og sundt liv Før	s.8	Lige muligheder for et godt og sundt liv Nu Tilføjet: Vi vil være særligt opmærksomme på klimaets og miljøets indvirkning på sundheden.
s.7	Lige muligheder for et godt og sundt liv Før Vi vil fortsat udvikle det nære sundhedsvæsen og vores Sundhedshus, og vi vil have fokus på lige adgang til sundhedstilbud. Det skal ske gennem et tæt samarbejde med læger, sygehuse og Region Syddanmark.	s. 8	Lige muligheder for et godt og sundt liv Nu Vi vil fortsat udvikle det nære sundhedsvæsen og vores Sundhedshus, og vi vil have fokus på lige adgang til sundhedstilbud. Det skal ske gennem et tæt samarbejde med borgere, civilsamfund, læger, sygehuse og Region Syddanmark.
s.8	Lige muligheder for et godt og sundt liv Før	s. 9	Lige muligheder for et godt og sundt liv Nu Tilføjet: Beskæftigelsesplan 2020
s. 9	Bæredygtig by og lokalsamfund Før Vi vil være en kommune i udvikling. Fredericia er allerede i rivende udvikling. Vi vil sikre, at udviklingen sker under hensyntagen til alle aspekter af bæredygtighed. Med Fredericias mange indbyggere og virksomheder, centrale infrastruktur og	s. 10	Bæredygtig by og lokalsamfund Nu Vi er en kommune i rivende udvikling. Vi vil sikre, at udviklingen sker under hensyntagen til bæredygtighed i bredeste forstand. Med Fredericias mange indbyggere og virksomheder, den centrale infrastruktur og enestående natur – alt sammen på et areal på blot 134 km ² – skal vi have stor

	<p>enestående natur på blot 134 km² skal vi have stor opmærksomhed på brugen af vores arealer.</p>		<p>opmærksomhed på brugen af vores arealer.</p>
s.9	<p>Bæredygtig by og lokalsamfund Før Vores særlige struktur, landskaber, natur og kystområder giver muligheder og bindinger, som vi vil tage højde for og udnytter på bedste vis.</p> <p>Vi vil tænke holistisk, integreret og langsigtet.</p>	s. 10	<p>Bæredygtig by og lokalsamfund Nu Vores særlige struktur, landskaber, natur og kystområder giver både muligheder og begrænsninger, som vi vil tage højde for og udnytte på bedste vis. Vi vil tænke natur, by og borgere som et hele.</p>
s.9	<p>Bæredygtig by og lokalsamfund Før Vi vil sikre, at kommunens fysiske planlægning bliver så bæredygtig som muligt – det gør vi i tæt dialog med bygherrer. Vi prioriterer byfortætning frem for udlægning af nye boligområder, og vi prioriterer udvidelse og etablering indenfor eksisterende erhvervsområder frem for udlægning af nye erhvervsområder</p>	s.10	<p>Bæredygtig by og lokalsamfund Nu Vi vil sikre, at kommunens fysiske planlægning bliver så bæredygtig som muligt; det gør vi i tæt dialog med bygherrer. Vi vil tilstræbe balance mellem byomdannelse, byfortætning og udlægning på bar mark, og vi prioriterer i muligt omfang udvidelse og etablering indenfor eksisterende erhvervsområder frem for udlægning af nye erhvervsområder.</p>
s. 9	<p>Bæredygtig by og lokalsamfund Før Vi vil skabe en byudvikling med fokus på fællesskaber og sunde livsbetingelser.</p> <p>Vi vil sammentænke flere funktioner, og tilskynde private lods ejere og virksomheder til også at gøre det: Tilgængelig natur, parkanlæg og andre grønne, opholdsvenlige byrum og områder med mulighed for samvær, rekreation, fysisk aktivitet og fri-luftsaktiviteter tænkes sammen med bolig- og erhvervsområder - sammen med løsninger for klimasikring og CO2-absorption.</p>	s.10	<p>Bæredygtig by og lokalsamfund Nu Vi vil skabe en byudvikling med fokus på fællesskaber og sunde livsbetingelser. Forsyning, transport og udbud af servicefunktioner skal tænkes ind - sammen med muligheder for, at man kan bo i området hele livet. Kulturen og idrætten skal fortsat bringes ind i byrummet gennem samskabelse og tværgående samarbejder.</p>

s.9	<p>Bæredygtig by og lokalsamfund</p> <p>Før</p> <p>Vi vil udvikle infrastrukturen, så den tager højde for både fremkommelighed, sikkerhed, støjforhold og luftforurening. Vi vil styrke den offentlige transport og gøre den endnu grønnere. Veludbyggede, sammenhængende stier og gode faciliteter skal gøre det mere attraktivt at tage cyklen.</p>	s.10-11	<p>Bæredygtig by og lokalsamfund</p> <p>Nu</p> <p>Vi vil udvikle infrastrukturen, så den tager højde for både fremkommelighed, sikkerhed, støjforhold og luftforurening, og så det bliver nemmere at vælge og bruge bæredygtige køretøjer.</p> <p>Vi vil fremme den offentlige transport, så flere benytter den. Veludbyggede, sammenhængende stier og gode faciliteter skal gøre det mere attraktivt at tage cyklen.</p>
s.11	<p>Livet i naturen</p> <p>Før</p> <p>Vi skal være kendt for vores værdifulde natur- og kulturhistoriske områder samt en attraktiv friluftarena i naturen og på vandet. Der skal være adgang til naturområder med fokus på den rekreative, kulturhistoriske, landskabelige og naturmæssige værdi.</p>	s. 12	<p>Livet i naturen</p> <p>Nu</p> <p>Vi skal udbrede kendskabet til vores værdifulde natur- og kulturhistoriske områder. Der skal være adgang til naturområder både på land og på vand med fokus på den rekreative, kulturhistoriske, landskabelige og naturmæssige værdi.</p>
s. 11	<p>Livet i naturen</p> <p>Før</p> <p>Vi vil formidle værdien af naturen - og værdien af at være i naturen.</p>	s. 12	<p>Livet i naturen</p> <p>Nu</p> <p>Vi vil formidle viden om naturen og værdien af at være i naturen og vi vil tilbyde oplevelser i naturen, der også fremmer den mentale og fysiske sundhed.</p>
s. 11	<p>Livet i naturen</p> <p>Før</p> <p>Vi vil skabe variation og øget biodiversitet i de grønne områder - lige fra vejrabatter og parker til skovene og kysterne. Vi vil ligeledes opfordre (virksomheder og) private lodsejere til det samme.</p>	s. 12	<p>Livet i naturen</p> <p>Nu</p> <p>Vi vil samarbejde med virksomheder, landbrug og andre private lodsejere om at skabe variation og øget biodiversitet i grønne områder. Uanset om man råder over en mindre have eller en større virksomhedsgrund.</p>
s. 12	<p>Livet i naturen</p> <p>Før</p>	s.13	<p>Livet i naturen</p> <p>Nu</p>

	Strategi for biodiversitet		Fjernet (vi har ikke en) Tilføjet: Kommuneplan 2017 Planstrategi 2019 for Fredericia
s. 13	<p>Bæredygtig vækst og erhvervsudvikling</p> <p>Før</p> <p>Vi har fokus på at tiltrække virksomheder og udvikle vores erhverv. Her spiller Fredericias placering en stor rolle. Vi er et af landets vigtigste transportknudepunkter – både i forhold til tognettet og motorvejsnettet – og samtidig ligger en af landets største erhvervshavne i Fredericia. Det giver os nogle potentialer, som vi skal forstå at udnytte i en bæredygtig sammenhæng.</p> <p>Den bæredygtige udvikling kræver også, at virksomhederne kan få kvalificeret arbejdskraft og at der er grobund for iværksætteri. Derfor har vi et særligt fokus på miljøer, der fremmer og understøtter uddannelsesinstitutioner og iværksættere.</p>	s. 14	<p>Bæredygtig vækst og erhvervsudvikling</p> <p>Nu</p> <p>Vi har fokus på at udvide paletten af korte og mellemlange uddannelser, tiltrække virksomheder og udvikle vores erhverv. Her spiller Fredericias placering en stor rolle. Vi er et af landets vigtigste transportknudepunkter – både i forhold til tognettet, motorvejsnettet og den store erhvervshavn. Disse potentialer skal vi forstå at udnytte endnu bedre.</p>
s. 13	<p>Bæredygtig vækst og erhvervsudvikling</p> <p>Før</p> <p>Fredericia er med placeringen ved Lillebælt og lige midt i Trekantområdet en destination med et stort turismepotentiale. Turismen skal være bæredygtig og til gavn for både fredericianerne og turisterne.</p>	s. 14	<p>Bæredygtig vækst og erhvervsudvikling</p> <p>Nu</p> <p>Fredericia er med placeringen ved Lillebælt og lige midt i Trekantområdet en destination med et stort turismepotentiale. Turisme bidrager til økonomisk vækst, kulturel forståelse og er med til at sætte fokus på Fredericias naturområder og byens historiske identitet</p>
s.13	<p>Bæredygtig vækst og erhvervsudvikling</p> <p>Før</p>	s.14	<p>Bæredygtig vækst og erhvervsudvikling</p> <p>Nu</p> <p>Vi vil sikre kvalificeret arbejdskraft til byens virksomheder i tæt samarbejde med</p>

	Vi vil sikre kvalificeret arbejdskraft til byens virksomheder i tæt samarbejde med uddannelsesinstitutioner, virksomheder. Vi vil samtidig fremme Fredericias potentiale som uddannelsesby.		uddannelsesinstitutioner, faglige organisationer og erhvervslivet. Vi vil samtidig fremme Fredericias potentiale som uddannelsesby.
s. 13	Bæredygtig vækst og erhvervsudvikling Før	s. 14	Bæredygtig vækst og erhvervsudvikling Nu Tilføjet: Vi vil arbejde tæt sammen med virksomhederne omkring klimatilpasning og CO ₂ -reduktion.
s. 14	Bæredygtig vækst og erhvervsudvikling Før Vi vil være nysgerrige på, hvordan vi kan skabe og udvikle turismen i en langt mere bæredygtig retning. Vi vil blandt være undersøgende på mulighederne for at benytte grøn energi, når krydstogtskibene ligger i havn for at beskytte havmiljøet.	s. 15	Bæredygtig vækst og erhvervsudvikling Nu Vi vil undersøge, hvordan vi kan skabe og udvikle alle former for turisme i en mere bæredygtig retning. Vi vil inspirere overnatnings- og oplevelsesudbydere til en mere bæredygtig tankegang blandt andet igennem Naturpark Lillebælt. Vi vil arbejde for en mere bæredygtig håndtering af skibstrafikken, der ligger i havn i Fredericia.
s. 14	Bæredygtig vækst og erhvervsudvikling Før	s.15	Bæredygtig vækst og erhvervsudvikling Nu Tilføjet: Uddannelsespolitik DanmarkC - transport og logistik
s.15	Bæredygtig forsyning og ansvarligt forbrug Før (Hele det indledende afsnit): Vi vil være klimaneutral kommune. Vi skal være ansvarlige forbrugere af vores ressourcer. Ansvarligt forbrug skal være vores mantra, og den cirkulære		Bæredygtig forsyning og ansvarligt forbrug Nu (primært formuleret på en ny måde - ikke nyt indhold): Vi vil være klimaneutral kommune. Vi skal være ansvarlige forbrugere af vores ressourcer. Den cirkulære tankegang skal være fremtrædende blandt borgere, foreninger og virksomheder.

	<p>tankegang skal være fremtrædende blandt borgere, foreninger og virksomheder.</p> <p>Energi og varme Vi vil gå foran og arbejde efter at blive klimaneutral kommune i 2050. Vi vil bidrage til den grønne omstilling, og vi vil være åbne overfor nye metoder og potentialer i forhold til energibesparelser og for at få mere vedvarende energi og overskudsvarme ind i energisystemerne.</p> <p>Drikkevand: Vi skal også i fremtiden trygt kunne drikke vandet fra hannerne, og virksomhederne skal fortsat have adgang til tilstrækkelige mængder af vand – både godt, rent drikkevand og vand til tekniske formål.</p> <p>Spildevand og regnvand Håndtering af spildevand skal sikre et godt vandmiljø, og håndtering af overfladevand skal sikre at værdier ikke går tabt ved oversvømmelser. Dette skal der arbejdes med i tæt samarbejde med Fredericia Spildevand & Energi A/S.</p> <p>Affald: Ressourcerne skal udnyttes optimalt og spild skal minimeres. Samtidig skal vi fortsat være i front, når det gælder sortering og genanvendelse af affald. Vi skal tænke i cirkulær økonomi og vi skal arbejde for reduktion af affald og øget genbrug.</p>		<p>Vores mål er at blive klimaneutral kommune i 2050. Det har stor betydning for vores borgere. Vi vil bidrage til den grønne omstilling, og vi vil være åbne overfor nye metoder og potentialer i forhold til energibesparelser og for at få mere vedvarende energi og overskudsvarme ind i energisystemerne.</p> <p>En bæredygtig forsyning betyder, at vi også i fremtiden trygt skal kunne drikke vandet fra hannerne, og at virksomhederne fortsat skal have adgang til tilstrækkelige mængder af vand – både godt, rent drikkevand og vand til tekniske formål.</p> <p>Vi ønsker en kommune, hvor vi har et godt vandmiljø, og hvor vores værdier ikke går tabt ved oversvømmelser. Derfor er det vigtigt, at vi håndterer spildevand og overfladevand korrekt. Dette sker i tæt samarbejde med Fredericia Spildevand & Energi A/S.</p> <p>Ressourcerne skal udnyttes optimalt og spild skal minimeres. Samtidig skal vi fortsat være i front, når det gælder sortering og genanvendelse af affald. Vi skal tænke i cirkulær økonomi og vi skal arbejde for øget genbrug og reduktion af affald.</p>
s.15	Bæredygtig forsyning og ansvarligt forbrug Før	s. 16	Bæredygtig forsyning og ansvarligt forbrug Nu

			Vi vil informere og vejlede borgere, virksomheder og andre aktører om, hvordan de kan klimatilpasse og gøre egne og fælles værdier mere robuste overfor klimaforandringer.
s. 17	Kommunen som bæredygtig koncern Før Vores medarbejdere er handlekraftige, motiverede og løsningsorienterede. I mødet mellem 4000 ansatte, 52.000 borgere, virksomheder og foreninger skabes de vigtige løsninger og de gode historier. Gode historier, der skal fortælles og tjene som oplysning, så vi alle arbejder efter fælles mål og træffer de bæredygtige valg.	s. 18	Kommunen som bæredygtig koncern Nu I mødet mellem 4.000 ansatte, 52.000 borgere og hundredvis af virksomheder og foreninger skabes de rigtige løsninger og de gode historier. Gode historier, der skal fortælles og tjene som inspiration og oplysning, så vi alle arbejder efter fælles mål og træffer de bæredygtige valg.
s. 17	Kommunen som bæredygtig koncern Før		Kommunen som bæredygtig koncern Nu Tilføjet: Kommunen ejer store arealer, som vi vil forvalte på bæredygtig vis - hvad enten det er veje, pladser eller grønne områder.
s. 17	Kommunen som bæredygtig koncern Før Vi vil danne nye handlekraftige fællesskaber på tværs af koncernen. Vi sætter holdet efter opgaven og løfter medarbejdernes kompetencer efter fremtidens behov.	s.18	Kommunen som bæredygtig koncern Nu Vi vil danne nye handlekraftige fællesskaber på tværs af koncernen. Vi prioriterer god ledelse og samskabende grupper, der motiverer medarbejderne. Vi sætter holdet efter opgaven og løfter medarbejdernes kompetencer efter fremtidens behov.
s.17	Kommunen som bæredygtig koncern Før Vi øger vores fokus på at sikre det mest optimale forbrug af el, vand, varme og køling, så vi undgår et unødigt forbrug. Og vi skærper kravene til den kommunale vognpark og prioriterer	s.18	Kommunen som bæredygtig koncern Nu Vi vil udnytte vore etagearealer optimalt og sikre det mest optimale forbrug af el, vand og varme, så vi undgår et unødigt forbrug og reducerer udgifterne hertil. Og vi skærper kravene til den kommunale vognpark og prioriterer alternative drivmidler med mindst mulig CO ₂ -udledning.

	alternative drivmidler med mindst mulig CO ₂ -udledning.		
s.18	Kommunen som bæredygtig koncern Før	s. 19	Kommunen som bæredygtig koncern Nu Tilføjet: Vi vil forvalte kommunens arealer på bæredygtig vis – både vejarealer, pladser, vejrabatter og grønne områder ved skoler, plejehjem, parker og lignende. Vi vil gå i dialog om pasningen af vore bortforpagtede arealer, så der skabes variation og øget biodiversitet.
s.18	Kommunen som bæredygtig koncern Før	s. 19	Kommunen som bæredygtig koncern Nu Tilføjet: <ul style="list-style-type: none"> • Politik til forebyggelse af mobning og chikane mellem medarbejdere i Fredericia Kommune • Alkohol- og misbrugspolitik • Lønpolitik • Politik til forebyggelse af stress • Rygepolitik • Vedtagelse vedrørende det rummelige arbejdsmarked
s. 19	Vandet omkring os	s. 20	Vandet omkring os Formuleret en smule anderledes. Indhold er det samme.

Forord

Følger

Sammen om en attraktiv og bæredygtig kommune

Fredericia Byråd har besluttet at arbejde ud fra FN's 17 Verdensmål for bæredygtig udvikling frem mod 2030. Verdensmålene skal være vores fælles løftestang for udviklingen af Fredericia - en udvikling, vi vil skabe i tæt samarbejde med kommunens borgere, foreninger og virksomheder. Ambitionen er bæredygtig vækst og velfærd, hvor klima og sundhed lige nu står øverst på dagsordenen.

Med **Fredericia for Verdensmålene** sætter Fredericia Byråd retningen for de kommende års udvikling og tager medansvar for at skabe de nødvendige forandringer og løsninger. Vi tager i fællesskab fat på tværs af alle kommunens opgaveområder, og indsatserne vil dække alle aspekter af bæredygtighed - både miljømæssigt, socialt og økonomisk.

Vi ved, at det bliver svært. Nogle udfordringer kalder på løsninger, som vi ikke har endnu - og der findes eksempler på løsninger i ét område, som giver udfordringer i et andet område. Derfor skal vi være lyttende og inddragende i arbejdet med at skabe bæredygtig vækst og velfærd. Og Fredericia Kommune er en kommune med handlekraftige borgere, foreninger og virksomheder, der alle er medspillere. Det er kun ved at stå sammen, at vi kan lykkes.

Med sit fokus på bæredygtig vækst og velfærd udgør **Fredericia for Verdensmålene** kommunens strategi for bæredygtig udvikling i henhold til Planlovens §33 gældende for perioden 2020 til 2023 og afløser dermed Bæredygtighedsstrategi 2016-2019.

Derudover er **Fredericia for Verdensmålene** en del af arbejdet som Fredericia Sund By. Som medlem af netværket WHO Healthy City Network (Fredericia Sund By) er Fredericia Kommune forpligtet til at arbejde med FN's 17 verdensmål, som danner den strategiske ramme for netværkets udvikling af sunde byer på tværs af Europa.

Fredericia Kommune tager klimaudfordringerne alvorligt. Vi er DK2020-kommune. Det forpligter.

DK2020:

Fredericia Kommune er blandt 20 kommuner, der er udvalgt til at samarbejde om at udarbejde klimaplaner, der lever op til Paris-aftalen. Klimaplanen skal bl.a. definere, hvordan kommunen skal opnå målet om CO₂-neutralitet i 2050. Desuden skal Fredericia Kommune demonstrere, hvordan vi kan tilpasse os de øgede vandmængder på kort og langt sigt.

Udviklingen af Fredericia for Verdensmålene

Processen med at udarbejde **Fredericia for Verdensmålene** har involveret borgere, foreninger, virksomheder, politikere og medarbejdere i kommunen. Involveringen er blandt andet sket gennem en folkehøring, workshops samt byrådstemamøde og udvalgsmøder.

Fredericia for Verdensmålene består af 7 temaer om bæredygtig udvikling:

8. Læring, handlekraft og fællesskaber
9. Lige muligheder for et sundt og godt liv
10. Bæredygtig by og lokalsamfund
11. Livet i naturen
12. Bæredygtig vækst og erhvervsudvikling
13. Bæredygtig forsyning og ansvarligt forbrug
14. Kommunen som bæredygtig koncern

Temaerne er blevet til med udgangspunkt i det Fredericia vi kender og med inspiration fra FN's 17 verdensmål og ikke mindst de input og ideer, som er indsamlet undervejs i processen. Gennem de forskellige input og ideer har der også vist sig en fortælling om vandets betydning for Fredericia. Den fortælling har vi valgt at tage med bagerst i **Fredericia for Verdensmålene**.

Temaerne vil i de kommende år blive fulgt op med konkrete indsatser – og mange steder er vi allerede i gang. Der er politikker, strategier og handleplaner, hvor vi arbejder med indsatser under de forskellige temaer. Disse fremgår af bokse under hvert tema ligesom, der er bokse, der henviser til, hvilke verdensmål og delmål, som temaet er med til at opfylde.

Samtidig er de 7 temaer tæt forbundne, og de skal derfor ses i en sammenhæng og ikke som adskilte indsatsområder. Der vil i arbejdet med **Fredericia for Verdensmålene** være et særligt fokus på sammenhængen mellem temaerne. Dette skal blandt andet sikres gennem tæt involvering af og formidling til borgere, foreninger, virksomheder, politikere og medarbejdere i kommunen samt alle øvrige samarbejdspartnere på tværs af sektorer.

Som nævnt ovenfor har vi i forbindelse med udarbejdelsen af **Fredericia for Verdensmålene** fået en lang række spændende input og konkrete ideer til den bæredygtige udvikling. Alle input og ideer samles i et katalog, som gives videre til Byrådet i forbindelse med vedtagelsen. Kataloget vil fremadrettet bruges til inspiration i arbejdet med **Fredericia for Verdensmålene**.

Læring, handlekraft og fællesskaber

Vi er fællesskabets kommune. Alle skal opleve, at de kan være med til at gøre en forskel for andre, for miljøet, for sundheden, for klimaet. Vi skal være handlekraftige sammen – og gerne på tværs af virksomheder, kommuner, foreninger og borgere. Det er nødvendigt, når vi sammen skal sætte handling bag verdensmålene. Verdensmålene skal omsættes til hverdagsmål.

Handlekraft
Handlekraft defineres som evne og vilje til at omsætte indsigter i handlinger.

Børnene er fremtiden. Med afsæt i børnenes verdensmål skal børn sammen med de voksne opleve, at de kan være med til at gøre en forskel lokalt.

Vi har alle brug for løbende at få ny indsigt, som kan motivere og hjælpe os til at opretholde et godt helbred og til at handle bæredygtigt i dagligdagen med respekt for miljøet, klimaet og hinanden. Det betyder, at livslang læring er centralt. Både unge og voksne samt foreninger og virksomheder efterspørger viden om, hvad der *egentlig* er det mest bæredygtige. Derfor skal vi arbejde for, at borgere i alle aldre - såvel som foreninger og virksomheder - har den fornødne viden til at kunne handle så bæredygtigt som muligt.

Det vil vi gøre:

Vi vil understøtte, at alle børn og unge lærer om bæredygtig udvikling og globalt medborgerskab, så de kan være med til at finde bæredygtige løsninger i hverdagen. Det indebærer et bredt kendskab og handlekompetence i forhold til bæredygtig livsstil, menneskerettigheder, ligestilling mellem kønnene, cirkulær tænkning, påskønnelse af kulturel diversitet og biologisk mangfoldighed.

Vi vil fortsat arbejde for at løfte Børnenes Verdensmål.

Vi vil fremme, at borgere får mulighed for at tage del i lærerige, sociale og handlekraftige fællesskaber, der blandt andet er med til at fremme sundhed og livskvalitet.

Vi vil samarbejde med forskellige aktører for at styrke viden om bæredygtig vækst og velfærd blandt andet gennem uddannelse, kompetenceudvikling og understøttelse af fællesskaber og netværk.

Vi vil arbejde målrettet med information og videndeling i forhold til særligt prioriterede temaer inden for bæredygtig udvikling, ligesom vi vil udvikle forskellige informationskanaler.

Vi vil i samarbejde med Business Fredericia skabe inspirerende fora med erhvervslivet for at tilskynde til en mere bæredygtig drift og vækst med udgangspunkt i FN's 17 Verdensmål.

Eksisterende politikker, strategier, planer mv.:

- *Grøn generation*
- *Strategi for udsathed*
- *Beskæftigelsesplan 2020*
- *Politik for fællesskab og civilsamfund*
- *Fredericia Sund By mikro-partnerskaber*
- *Forskellige partnerskabsaftaler med samarbejdspartnere*

Særligt relevante verdensmål for dette tema:

Verdensmål 4: Kvalitetsuddannelse

Delmål 4.7: Undervis i bæredygtig udvikling og globalt medborgerskab

Verdensmål 5: Ligestilling mellem kønnene

Verdensmål 12: Ansvarligt forbrug og produktion

Delmål 12.6: Motiver virksomheder til at agere bæredygtigt

Delmål 12.8: Giv alle mennesker viden og forståelse for at kunne leve bæredygtigt

Verdensmål 13: Klimaindsats

Delmål 13.3: Opbyg viden og kapacitet til at imødegå klimaforandringer

Verdensmål 17: Partnerskaber for handling

Delmål 17.14: Styrk sammenhængen i politikker for bæredygtig udvikling

Delmål 17.17: Tilskynd effektive partnerskaber

Lige muligheder for et sundt og godt liv

Vi vil være en sund kommune. Muligheden for et godt, sundt og bæredygtigt liv er tæt forbundet med de omgivelser, hvor man er født, vokser op, lever, arbejder, leger, går i skole og bliver ældre. Alle skal have lige muligheder for et godt og sundt liv uanset alder, køn, sociale og økonomiske forskelle.

Kommunen vil skabe forudsætningen for, at alle borgere skal opleve at kunne håndtere sit liv i forskellige livssituationer. Børn, unge, voksne og ældre skal trives og have mulighed for at være en del af fællesskabets Fredericia.

Børn og unge skal have en god start på livet. De har ret til at være en del af et trygt fællesskab og et inspirerende læringsmiljø, så de er i stand til at gribe livets udfordringer og muligheder. Vi skal gøre os umage for, at så mange fredericianere som muligt får mulighed for at forsørge sig selv. Det kræver uddannelse, kompetenceløft, jobmuligheder og velfungerende familier. Vore ældre borgere skal have muligheden for at leve et aktivt liv, og tilbydes aktiviteter, der skaber livsglæde.

Den enkelte har naturligvis et ansvar for sit eget liv, men ikke alle har samme forudsætninger og livsbetingelser. Derfor har kommunen et ansvar for – i samarbejde med borgerne - at skabe de rette rammer og tilbud og få alle med. Det kan vi kun lykkes med gennem et samarbejde med læger, sygehuse, frivillige, foreninger, organisationer og virksomheder.

I Fredericia spiller kultur-, idræts- og fritidslivet en stor rolle. Kulturinstitutioner, foreninger, musikliv med mere skaber i samspil med borgerne meningsfulde fællesskaber. De er i høj grad med til at muliggøre et godt og sundt liv.

Vi må være fælles om at skabe lige muligheder for et godt liv uanset køn.

Det vil vi gøre

Vi vil fremme tryghed, sundhed og trivsel. Vi gør det gennem partnerskaber, forebyggende og sundhedsfremmende indsatser og sunde rammer. Vi har et særligt fokus på forebyggelse af rygning, fysisk aktivitet gennem hele livet og mental sundhed.

Vi vil være særligt opmærksomme på klimaets og miljøets indvirkning på sundheden.

Vi vil fortsat udvikle det nære sundhedsvæsen og vores Sundhedshus, og vi vil have fokus på lige adgang til sundhedstilbud. Det skal ske gennem et tæt samarbejde med læger, sygehuse og Region Syddanmark.

Vi vil sætte tidligt og målrettet ind i forhold til børns trivsel, læring og deltagelse i fællesskaber – herunder også muligheden for at deltage aktivt i foreninger og andre fritidstilbud.

Vi vil arbejde tværgående, når familier og borgere har særlige behov for en helhedsorienteret indsats.

Vi vil fortsætte arbejdet med at tage fælles handling igennem netværk, når forskellige udfordringer i forhold til udsathed kalder på handling og koordinering. Vi vil arbejde hen mod at anvende tilgangen omkring handling gennem netværk på andre fagområder.

Vi vil arbejde med den værdiskabende tilgang, som sætter borgere bedre i stand til at klare hverdagen og til at leve et aktivt og uafhængigt liv så længe som muligt.

Vi vil forebygge misbrug af enhver karakter.

Eksisterende politikker, strategier, planer mv.:

- *Strategi for udsathed*
- *Børne- og ungepolitik*
- *Beskæftigelsesplan 2020*
- *Kultur- idræts- og fritidspolitik*
- *WHO Healthy Cities*
- *Sundhedsaftalen*
- *Fredericia Sund By mikro-partnerskaber*
- *Forskellige partnerskabsaftaler med samarbejdspartnere*

Særligt relevante verdensmål for dette tema:

Verdensmål 3: Sundhed og trivsel

Delmål 3.4: Red flere fra at dø af ikkesmitsomme sygdomme og styrk mental sundhed

Delmål 3.5: Forebyg og behandl stof- og alkoholmisbrug

Delmål 3.9: Reducer sygdom og dødsfald på grund af kemikalier og forurening

Verdensmål 4: Kvalitetsuddannelse

Delmål 4.4: Øg antallet af mennesker, der kan forsørge sig selv

Verdensmål 5: Ligestilling mellem kønnene

Verdensmål 8: Anstændige jobs og økonomisk vækst

Delmål 8.5: Skab fuld beskæftigelse og anstændigt arbejde med lige løn

Delmål 8.6: Hjælp unge i arbejde, uddannelse og praktik

Verdensmål 10: Stop ulighed

Delmål 10.3: Giv alle lige muligheder, og stop diskrimination

Delmål 10.4: Før politik, der fremmer finansiel og social lighed

Verdensmål 11: Bæredygtige byer og lokalsamfund

Verdensmål 17: Partnerskaber for handling

Bæredygtig by og lokalsamfund

Vi er en kommune i rivende udvikling. Vi vil sikre, at udviklingen sker under hensyntagen til bæredygtighed i bredeste forstand. Med Fredericias mange indbyggere og virksomheder, den centrale infrastruktur og enestående natur – alt sammen på et areal på blot 134 km² – skal vi have stor opmærksomhed på brugen af vores arealer. Der skal være plads til både by, land og lokalsamfund, og der skal være balance mellem beton, asfalt og natur – mellem beskyttelse og benyttelse.

Vores særlige struktur, landskaber, natur og kystområder giver både muligheder og begrænsninger, som vi vil tage højde for og udnytte på bedste vis. Vi vil tænke natur, by og borgere som et hele.

Der skal være plads til alle aldre og til forskellighed i bred forstand i byrummet og i vores lokalsamfund, og her skal være rart og trygt at være. Vi vil sikre sammenhæng mellem byen indenfor voldene og boligområderne udenfor voldene – og sammenhæng mellem by og lokalsamfund, så alle har mulighed for at tage del i Fredericias udvikling.

Vi vil have bæredygtig mobilitet og en infrastruktur, som kommer både borgere, virksomheder og omgivelser til gode, og som udvikles i takt med væksten i bl.a. Kanalbyen og DanmarkC. Flere skal bruge de gode, offentlige transporttilbud, og det skal være attraktivt og naturligt at cykle og gå – det er godt for både folkesundheden og miljøet.

Det vil vi gøre:

Vi vil sikre, at kommunens fysiske planlægning bliver så bæredygtig som muligt; det gør vi i tæt dialog med bygherrer. Vi vil tilstræbe balance mellem byomdannelse, byfortætning og udlægning på bar mark, og vi prioriterer i muligt omfang udvidelse og etablering indenfor eksisterende erhvervsområder frem for udlægning af nye erhvervsområder.

Vi vil samarbejde med andre byer og kommuner om udvikling af best practice for bæredygtig byudvikling og planlægning.

Vi vil skabe en byudvikling med fokus på fællesskaber og sunde livsbetingelser. Forsyning, transport og udbud af servicefunktioner skal tænkes ind - sammen med muligheder for, at man kan bo i bydelen hele livet. Kulturen og idrætten skal fortsat bringes ind i byrummet gennem samskabelse og tværgående samarbejder.

Vi vil tænke i nye boformer og blandede boliger, hvor der er plads til mennesker i alle aldre og med forskellige baggrunde.

Vi vil sammentænke flere funktioner, og vi vil tilskynde private lodsejere og virksomheder til også at gøre det. Det betyder, at tilgængelig natur, parkanlæg og andre grønne, opholdsvenlige byrum og områder med mulighed for samvær, rekreation, fysisk aktivitet og friluftaktiviteter tænkes sammen med bolig- og erhvervsområder og sammen med løsninger for klimatilpasninger.

Vi vil udvikle infrastrukturen, så den tager højde for både fremkommelighed, sikkerhed, støjforhold og luftforurening, og så det bliver nemmere at vælge og bruge bæredygtige køretøjer.

Vi fremmer den offentlige transport, så flere benytter den. Veludbyggede, sammenhængende stier og gode faciliteter skal gøre det mere attraktivt at tage cyklen.

Vi vil arbejde for en klimavenlig og lettilgængelig persontransport mellem centrale områder som f.eks. Kanalbyen, Fredericia Banegård og DanmarkC. Vi vil samarbejde med erhvervslivet om etablering af ny kollektiv transport, og vi faciliterer og tilskynder etablering af ordninger for samkørsel.

Eksisterende politikker, strategier, planer mv.:

- *Kommuneplan 2017*
- *Planstrategi 2019 for Fredericia Kommune og Trekantområdet*
- *Støjhandleplan*

Særligt relevante verdensmål for dette tema:

Verdensmål 3: Sundhed og Trivsel

Delmål 3.6: Halver antallet af dræbte og sårede i trafikken

Verdensmål 11: Bæredygtige byer og lokalsamfund

Delmål 11.2: Skab billige og bæredygtige transportsystemer

Delmål 11.3: Gør byerne inkluderende og bæredygtige

Delmål 11.5: Reducér naturkatastrofers skadelige konsekvenser

Delmål 11.6: Reducér byernes miljøbelastning

Delmål 11.7: Giv alle adgang til grønne offentlige rum

Verdensmål 17: Partnerskaber for handling

Livet i naturen

Vi er en levende kommune. Fredericia skal være en grønnere kommune, hvor fokus er at understøtte mangfoldigheden og mulighederne i naturen - til glæde og gavn for mennesker, dyr og planter. Landskab og natur går hånd i hånd med rekreative aktiviteter.

Vi skal udbrede kendskabet til vores værdifulde natur- og kulturhistoriske områder. Der skal være adgang til naturområder både på land og på vand med fokus på den rekreative, kulturhistoriske, landskabelige og naturmæssige værdi.

Vi vil øge mængden af natur, og vi vil have en bæredygtig balance i forhold til benyttelse og beskyttelse af naturområderne. Det er et fælles ansvar.

I Fredericia kobler vi byens liv og de grønne områder sammen, så der er plads til bevægelse og udfoldelse med fokus på sundhed og trivsel. Vi ønsker at skabe merværdi i de grønne områder, og vi gør det i fællesskab og tæt samarbejde med private lodsejere, foreninger og frivillige.

Det vil vi gøre

Vi vil fortsat prioritere og videreudvikle blandt andet Naturpark Lillebælt, Fredericia Vold, Østerstrand, Trelde Næs og skovene, Elbodalen m/Rands Fjord med udgangspunkt i, at de udgør en væsentlig del af kommunens identitet.

Vi vil prioritere og fokusere indsatserne i de grønne områder med henblik på en varieret, mangfoldig og anvendelig natur.

Vi vil formidle viden om naturen - og værdien af at være i naturen og vi vil give oplevelser i naturen, der også fremmer den mentale og fysiske sundhed.

Vi vil lave fælles helhedsorienteret planlægning for udviklingen af kommunens naturområder, så vi både tilgodeser natur, landskab, turisme og friluftsliv - organiseret og uorganiseret.

Vi vil samarbejde med virksomheder, landbrug og andre private lodsejere om at skabe variation og øget biodiversitet i grønne områder. Uanset om man råder over en mindre have eller en større virksomhedsgrund.

Vi vil have fokus på at mindske udbredelsen af invasive arter.

Vi vil arbejde for at bevare og forbedre flora og fauna – med øget fokus på erhvervs-, by- og boligområder og sikre multifunktionalitet i nye geografiske projektområder, så naturen og friluftslivet balancerer med klimaløsninger og bebyggelse med mere.

Vi vil styrke samarbejdet på tværs af foreninger, erhvervsliv, lodsejere og interessenter, blandt andet via naturråd og idrætsråd - om at skabe tilbud for alle i naturrummet – med henblik på at udnytte naturområdernes potentialer, inkl. friluftsliv og idrætsliv, og samtidig sikre værdierne heri. Vi vil skabe de bedst mulige løsninger, hvor hensyn til naturværdier og friluftsliv går hånd i hånd.

Eksisterende politikker, strategier, planer mv.:

- *Kommuneplan 2017*
- *Planstrategi 2019 for Fredericia Kommune og Trekantområdet*
- *Naturpark Lillebælt*
- *Vision for Østerstrand*
- *Plan for vådområder*
- *Forvaltningsplan for kommunens skove*
- *Kultur-, idræts og fritidspolitikken*

Særligt relevante verdensmål for dette tema:

Verdensmål 11: Bæredygtige byer og lokalsamfund

Delmål 11.4: Beskyt verdens kultur- og naturarv

Delmål 11.7: Giv alle adgang til grønne offentlige rum

Verdensmål 14: Livet i havet

Delmål 14.2: Beskyt og genopret havets økosystemer

Delmål 14.5: Beskyt kyst- og havområder

Verdensmål 15: Livet på land

Delmål 15.1: Bevar og genopret økosystemer på land og i ferskvand

Delmål 15.2: stop skovrydning og genopret ødelagte skove

Delmål 15.5: beskyt biodiversitet og naturlige levesteder

Delmål 15.8: Begræns invasive arter

Delmål 15.9: Tag hensyn til økosystemer i national og lokal planlægning

Verdensmål 17: Partnerskaber for handling

Bæredygtig vækst og erhvervsudvikling

Vi er en driftig kommune. Fredericia er en kommune, hvor aktive borgere og driftige virksomheder slår sig ned og bidrager til fællesskabet og vores fælles velfærd.

Vi har fokus på at udvide paletten af korte og mellemlange uddannelser, tiltrække virksomheder og udvikle vores erhverv. Her spiller Fredericias placering en stor rolle. Vi er et af landets vigtigste transportknudepunkter – både i forhold til tognettet, motorvejsnettet og den store erhvervs-havn. Disse potentialer skal vi forstå at udnytte endnu bedre.

Den bæredygtige udvikling kræver, at virksomhederne kan få den rette kvalificeret arbejdskraft, og at der er grobund for iværksætteri. Derfor har vi miljøer, der understøtter både uddannelses-kæden og iværksættere.

Fredericia er med placeringen ved Lillebælt og lige midt i Trekantområdet en destination med et stort turismepotentiale. Turisme bidrager til økonomisk vækst, kulturel forståelse og er med til at sætte fokus på Fredericias naturområder og byens historiske identitet.

For at tiltrække nye borgere, vil vi være en bæredygtig kommune med attraktive boliger, gode beskæftigelsesmuligheder, grønne områder, sikring mod oversvømmelser, tryghed, ren luft og gode transportmuligheder. Derfor er arbejdet med den bæredygtige udvikling på tværs af alle områder en væsentlig faktor, når vi kigger på bosætning.

I Fredericia lykkes vi i fællesskab. Den bæredygtige vækst og erhvervsudvikling sker derfor kun i et tæt samarbejde med Trekantområdet, Business Fredericia, uddannelsesinstitutionerne, virksomhederne samt andre offentlige instanser og myndigheder.

Det vil vi gøre

Vi vil sikre kvalificeret arbejdskraft til byens virksomheder i tæt samarbejde med uddannelsesinstitutioner og virksomheder. Vi vil samtidig fremme Fredericias potentiale som uddannelsesby.

Vi vil i tæt samarbejde med Business Fredericia skabe gode rammer for bæredygtig erhvervsudvikling og iværksætteri, og vi vil tænke hensyn til verdensmål og bæredygtighed ind i den nye erhvervsstrategi.

Vi vil arbejde på at trække flere borgere til kommunen.

Vi vil arbejde tæt sammen med virksomhederne omkring klimatilpasning og CO₂-reduktion.

Vi vil indgå aktivt i udmøntningen af Planstrategi 2019 for Fredericia Kommune og Trekantområdet.

Vi vil undersøge potentialerne i at skabe endnu mere bæredygtig vækst og drift i DanmarkC – landets største sammenhængende erhvervsudviklingsområde.

Vi vil ved planlægning og gennem miljøkrav sikre, at borgerne ikke udsættes for sundhedsskadelige påvirkninger fra blandt andet støj og forurening af luft, jord og vand.

Vi vil have fokus på at få rensede gamle forurenede grunde op, og vi vil arbejde på at forebygge, at der opstår nye jordforureninger.

Vi vil undersøge, hvordan vi kan skabe og udvikle alle former for turisme i en mere bæredygtig retning. Vi vil inspirere overnatnings- og oplevelsesudbydere til en mere bæredygtig tankegang blandt andet igennem Naturpark Lillebælt.

Vi vil arbejde for en mere bæredygtig håndtering af skibstrafikken, der ligger i havn i Fredericia.

Eksisterende politikker, strategier, planer mv.:

- *Beskæftigelsesplan 2020*
- *Uddannelsespolitik*
- *Planstrategi 2019 for Fredericia Kommune og Trekantområdet*
- *Bosætningsstrategi*
- *Naturpark Lillebælt*
- *DanmarkC – transport og logistik*

Særligt relevante verdensmål for dette tema:

Verdensmål 8: Anstændige jobs og økonomisk vækst

Delmål 8.1: Skab bæredygtig økonomisk vækst

Delmål 8. 3: før en politik, der skaber jobs og fremmer virksomheder

Delmål 8.9 Støt op om bæredygtig turisme

Verdensmål 12: Ansvarligt forbrug og produktion

Delmål 12.6: motiver virksomheder til at agere bæredygtigt

Delmål 12:B: Skab bedre værktøjer til at overvåge effekterne af bæredygtig turisme

Verdensmål 17: Partnerskaber for handling

Delmål 17.17: tilskynd effektive partnerskaber

Bæredygtig forsyning og ansvarligt forbrug

Vi vil være klimaneutral kommune. Vi skal være ansvarlige forbrugere af vores ressourcer. Den cirkulære tankegang skal være fremtrædende blandt borgere, foreninger og virksomheder.

Vores mål er at blive klimaneutral kommune i 2050. Det har stor betydning for vores borgere. Vi vil bidrage til den grønne omstilling, og vi vil være åbne overfor nye metoder og potentialer i forhold til energibesparelser og for at få mere vedvarende energi og overskudsvarme ind i energisystemerne.

En bæredygtig forsyning betyder, at vi også i fremtiden trygt skal kunne drikke vandet fra hannerne, og at virksomhederne fortsat skal have adgang til tilstrækkelige mængder af vand – både godt, rent drikkevand og vand til tekniske formål.

Vi ønsker en kommune, hvor vi har et godt vandmiljø, og hvor vores værdier ikke går tabt ved oversvømmelser. Derfor er det vigtigt, at vi håndterer spildevand og overfladevand korrekt. Dette sker i tæt samarbejde med Fredericia Spildevand & Energi A/S.

Grundvand og drikkevand
Der dannes mindre grundvand i Fredericia, end vi bruger til drikkevand. Ca. 40% af forsyningsbehovet dækkes ved tilførsel af vand fra nabokommuner. Flere steder er grundvandskvaliteten under pres pga. forurening med miljøfremmede stoffer som pesticider, benzinstoffer, klorerede opløsningsmidler m.v, hvilket på sigt kan få betydning for drikkevandsforsyningen.

Ressourcerne skal udnyttes optimalt og spild skal minimeres. Samtidig skal vi fortsat være i front, når det gælder sortering og genanvendelse af affald. Vi skal tænke i cirkulær økonomi og vi skal arbejde for øget genbrug og reduktion af affald.

Det vil vi gøre

Vi vil sikre bæredygtig forsyning i tæt samarbejde med forsyningselskaberne, virksomhederne, nabokommunerne og brugerne.

Vi vil via vandforsyningsplanen sikre, at vandkvaliteten og forsynings sikkerheden er i orden. Samtidig vil vi være åbne og nysgerrige overfor brug af alternative vandkvaliteter, når høj vandkvalitet ikke er nødvendig.

Vi vil øge beskyttelsen af vores grundvandsmagasiner, og vi vil fastholde og udvikle samarbejdet med vore nabokommuner om grundvandsbeskyttelse og vandforsyning.

Vi vil tage hensyn til grundvandet i vores byudvikling i områder med særlige drikkevandsinteresser, og vi vil rejse ny skov, der bidrager til at beskytte vores grundvandsinteresser.

Vi vil sammen med nabokommunerne og forsyningselskaberne arbejde for en fortsat udvikling af vores fjernvarmesystem.

Vi vil bidrage til udviklingen af nye og cirkulære løsningsmodeller og systemer, der medvirker til at mindske klimaaftrykket og reducere brugen af nye ressourcer. Vi vil medvirke til, at vore borgere og virksomheder bliver endnu bedre til at tænke i genbrug, kredsløb, synergier og deleordninger.

Vi vil fortsætte indsatsen for at sikre et godt vandmiljø sammen med Fredericia Spildevand og Energi A/S. Vi sætter fokus på renovering og tilpasning af kloaknettet, så det kan rumme de store mængder af nedbør ved skybrud, som forventes at blive hyppigere på grund af klimaændringerne.

Vi vil basere vores nye affaldsplan i 2020 på FN's verdensmål og cirkulær økonomi, herunder genanvendelse og minimering af affaldsmængder. Ressourcerne skal blive længst muligt i kredsløbet.

Eksisterende politikker, strategier, planer mv.:

- *Spildevandsplan, klimatilpasningsplan, risikostyringsplan.*
- *Kommuneplan 2017*
- *Planstrategi 2019 for Fredericia Kommune og Trekantområdet*
- *Vandløbsregulativer, vandplaner.*
- *Indsatsplan og vandforsyningsplan for drikkevand.*
- *Strategisk energiplan 2020*
- *Affalds- og ressourcestrategi. Nb: ny Affaldsplan i 2020.*
- *Ny klimaplan i efteråret 2020 ifm DK2020*

Særligt relevante verdensmål for dette tema:

Verdensmål 6: Rent vand og sanitet

- Delmål 6.3: Styrk vandkvaliteten, og rens og brug spildevand bedre
- Delmål 6.4: Gør vandforbruget effektivt og sikr forsyningen af ferskvand
- Delmål 6.5: Indfør integreret styring af vandressourcer
- Delmål 6.6: Beskyt og genopret økosystemer i og omkring vand
- Delmål 6.B: Støt lokal håndtering af vand og sanitet

Verdensmål 7: Bæredygtig energi

- Delmål 7.2: Forøg andelen af vedvarende energi globalt

Verdensmål 8: Anstændige jobs og økonomisk vækst

- Delmål 8.4: Brug ressourcerne effektivt i forbrug og produktion

Verdensmål 12: ansvarligt forbrug og produktion

- Delmål 12.2: Brug og håndter naturressourcer bæredygtigt
- Delmål 12. 3: Halver det globale madspild per person
- Delmål 12.4: reducer affaldsmængden betydeligt
- Delmål 12.6: Motiver virksomheder til at agere bæredygtigt

Verdensmål 13: Klimaindsats

- Delmål 13.1: Styrk modstandskraft og tilpasningsevnen til klimarelaterede katastrofer
- Delmål 13.3: Opbyg viden og kapacitet til at imødegår klimaforandringer

Verdensmål 17: Partnerskaber for handling

Kommunen som bæredygtig koncern

Vi er en handlekraftig koncern. Fredericia Kommune er med cirka 4.000 ansatte den største arbejdsplads i kommunen. Det forpligter. Vi skal gå foran og agere ansvarligt, så vi med rette og hele vejen rundt - både socialt, økonomisk og miljømæssigt - kan kalde os en bæredygtig koncern.

I mødet mellem 4.000 ansatte, 52.000 borgere og hundredvis af virksomheder og foreninger skabes de rigtige løsninger og de gode historier. Gode historier, der skal fortælles og tjene som inspiration og oplysning, så vi alle arbejder efter fælles mål og træffer de bæredygtige valg.

Fredericia Kommune skal være en bæredygtig, sund, attraktiv og socialt ansvarlig arbejdsplads, hvor der er gode rammer for medarbejdernes arbejdsliv. Vi vil gerne fastholde vore medarbejdere og fremme kommunen som en arbejdsplads, hvor medarbejderne er arbejdsdygtige i mange år.

Som koncern skal vi være CO₂-neutral i 2030. Vi stiller krav til grønne, energirigtige løsninger, herunder til den kommunale transport, og inddrager elementer af cirkulære principper blandt andet i vore kommunale bygninger. Det gælder både i eksisterende bygninger og ved nye bebyggelser. Og vi tænker i cirkulær økonomi ved for eksempel at stille større krav ved indkøb af varer og tjenesteydelser og ved et mere ansvarligt forbrug i koncernens øvrige drift.

Kommunen ejer store arealer, som vi vil forvalte på bæredygtig vis - hvad enten det er veje, pladser eller grønne områder.

Det vil vi gøre

Vi vil bruge verdensmålene som vores fælles løftestang for udviklingen af Fredericia Kommune som koncern.

Vi vil danne nye handlekraftige fællesskaber på tværs af koncernen. Vi prioriterer god ledelse og samskabende grupper, der motiverer medarbejderne. Vi sætter holdet efter opgaven og løfter medarbejdernes kompetencer efter fremtidens behov.

Vi vil have fokus på det rummelige arbejdsmarked og tage et socialt ansvar i ansættelser på særlige vilkår. Vi arbejder med sundhedsfremme og forebyggelse og fokuserer på et godt fysisk og psykisk arbejdsmiljø samt forebyggelse af stress på kommunens arbejdspladser.

Vi vil sikre, at driften af Fredericia Kommunes skoler, institutioner, rådhus, kommunale transport og gadebelysning med videre ikke er forbundet med udledning af CO₂ i 2030. Vi følger udviklingen af energiforbruget og CO₂-udledningen, der er forbundet med driften af Fredericia Kommune som koncern.

Vi vil udnytte vore etagearealer optimalt og sikre det mest optimale forbrug af el, vand og varme, så vi undgår et unødigt forbrug og reducerer udgifterne hertil. Og vi skærper kravene til den kommunale vognpark og prioriterer alternative drivmidler med mindst mulig CO₂-udledning.

Vi vil forvalte kommunens arealer – både vejarealer, pladser, vejrabatter og grønne områder ved skoler, plejehjem, parker og lignende på bæredygtig vis. Vi vil gå i dialog om pasningen af vore bortforpagtede arealer, så der skabes variation og øget biodiversitet.

Vi vil sikre økonomisk bæredygtighed ved at være en agil og tilpasningsdygtig kommune, som vedvarende har fokus på nye, smarte løsninger, metoder og muligheder, der understøtter en sikker og effektiv drift. Vi udvikler og afprøver teknologier, som bidrager til reduceret energiforbrug og CO₂-udledning. Vi deltager i demonstrationsprojekter, der fremmer nye energiteknologier, og vi inddrager relevante samarbejdspartnere.

Vi vil tænke i cirkulær økonomi. Ressourcer udnyttes optimalt ved at tænke i genbrug, kredsløb og minimering af spild inden for alle områder i koncernen. Affaldsområdet er vigtigt, og som koncern skal vi gå foran som det gode eksempel.

Vi vil sætte fokus på bæredygtige indkøb, prioritere forbrug af grønnere produkter internt i koncernen og stille højere krav til vore leverandører i forhold til grønnere produkter og fragt. Ved at stille miljøkrav i forbindelse med indkøb, går vi foran i forhold til at tænke cirkulær økonomi.

Eksisterende politikker, strategier, planer mv.:

- *Udbuds- og indkøbspolitik*
- *Personalepolitik*
- *Hænder nok*
- *Strategisk energiplan*
- *DK2020*

Særligt relevante verdensmål for dette tema (temaet rummer mange områder inden for bæredygtig udvikling og spiller derfor ind i en række verdensmål og delmål. Derfor er det kun de overordnede verdensmål, der nævnes nedenfor):

Verdensmål 3: Sundhed og Trivsel

Verdensmål 5: Ligestilling mellem kønnene

Verdensmål 7: Bæredygtig energi

Verdensmål 8: Anstændige jobs og økonomisk vækst

Verdensmål 10: Mindre ulighed

Verdensmål 12: Ansvarligt forbrug og produktion

Verdensmål 13: Klimaindsats

Vandet omkring os

Vand har vital betydning for Fredericia. Med placeringen ved det smukke Lillebælt og med Rands fjord, Gudsø Vig og flere åer, der går gennem kommunen, har vandet en særlig betydning for Fredericia og i forhold til mange borgeres trivsel.

Der er strande og våde engområder, som tiltrækker både fugleliv og bosættere, og også turismen og tilstødende erhverv vokser. Placeringen ved vandet har gennem historien været vigtig. Blandt andet har etableringen af Fredericia Havn haft stor indflydelse på hele kommunens udvikling.

Sammen med Middelfart og Kolding beskytter vi bæltet og kystområderne, så Lillebælts flora og fauna kan udvikle sig. Vi tager i fællesskab vare på Naturpark Lillebælt og sikrer en udvikling, der fremmer bæredygtig turisme. I Fredericia skal både borgere og gæster kunne nyde godt af vandet omkring os.

Kanalbyen er et af kommunens vigtigste byudviklingsprojekter og vil på sigt rumme mange boliger og arbejdspladser, der dermed får en enestående placering i forreste række til Lillebælt.

Havvand, regn og stærk vind kan give oversvømmelser. Klimaforandringerne betyder, at Fredericia er et risikoområde i forhold til vandstandsstigninger. Det kræver gode løsninger og klog klimatilpasning.

Rent grundvand er en vigtig kilde til borgernes sundhed. Vandet bruges også af Fredericias virksomheder, som er afhængige af store mængder rent vand i deres produktion. Vi må i fællesskab tage vare på vores grundvand og undgå miljøfremmede stoffer, som på sigt kan trænge ned i grundvandet. En anden vigtig del af vandets kredsløb udgøres af de meget store mængder af regn- og spildevand, som vi året igennem håndterer.

Vand gi'r Fredericia liv.